

fost demis din postul de șef al Statului-Major al Direcției de Informații Militare și transferat la comanda Facultății de Artilerie din cadrul Academiei Militare (subl.n. – P.O.)”. Din păcate, funcția menționată de Larry L. Watts (și de traducătoarea cărții în limba română) nu se potrivește cu cea deținută de generalul Dumitru Dumitru – care era șef al Direcției de Informații a Marelui Stat Major.

Toate aceste greșeli și aspecte negative ne fac să privim cu rezerve alte afirmații făcute de Larry L. Watts. Cu toate acestea, există și un lucru pozitiv în volumul autorului american, care merită reliefat: citarea unor surse științifice românești și străine, foarte valoroase. De exemplu, acesta a utilizat pentru argumentări cel puțin patru lucrări foarte bine realizate în România, precum și studii interesante și mai multe surse de informații inedite despre situația României în perioada Războiului Rece.

Simona R. Soare, *Sub povara a 90 000 de tone de diplomație? Statele Unite ale Americii, strategia hegemonică și declinul relativ de putere*, București, Editura Militară, 2013

Florian Comăneanu

Cartea *Sub povara a 90 000 de tone de diplomație?* abordează declinul relativ de putere al Statelor Unite ale Americii, o temă de actualitate de o relevanță foarte importantă în dezbateră academică. Titlul cărții prezintă un joc de cuvinte folosit pentru a promova clasa de portavioane americane "Nimitz", un simbol al puterii militare americane. Cartea reușește cu succes să pună în dezbatere principalele argumente ale teoriei declinului de putere american.

Demersul aduce argumente solide pentru a susține că datele empirice nu sprijină întru totul tezele școlii decliniste. Cu precizie, autoarea constată că nu există dovezi cauzale empirice solide și concludente pentru a dovedi declinul puterii Statelor Unite, dincolo de o recesiune profundă propagată cu rapiditate în economia globală. Tabăra declinistă susține o serie de costuri asociate politicii hegemonice a Statelor Unite, care își au rădăcinile în deciziile eronate luate de Marele Colos în ultimul deceniu. Cu toate acestea, școala declinistă nu aduce în

dezbateri nicio dovadă empirică falsificabilă care să susțină în mod solid teoria și nu stabilește o puternică relație la nivel causal între declinul economic al SUA și politica de hegemon global.

La nivel științific, impactul lucrării de față este susținut de raritatea temei abordate în domeniul științific al relațiilor internaționale din România. Cartea se aliniază perfect dezbaterilor teoretice și empirice din domeniu de la nivelul internațional actual, punând în lumină o abordare curajoasă a problematicii declinului relativ de putere al SUA. Un alt argument care vine să susțină veridicitatea științifică a lucrării este maniera interdisciplinară și metodologică de cercetare folosită de Simona R. Soare, care reușește cu succes să realizeze o analiză empirică, având ca punct de plecare date și surse primare ale principalelor elemente ale puterii naționale americane.

Lucrarea de față este alcătuită din cinci capitole. Prima parte a lucrării este dedicată analizei teoretice și conceptuale a principalelor școli de gândire relevante pentru teza de față. Partea a doua este dedicată exclusiv investigației empirice și cercetării minuțioase.

Încă din introducere, îi este făcut cunoscut foarte clar cercetătorului obiectivul lucrării, ipotezele de cercetare, întrebările, fundalul teoretic și metodologic al analizei, și nu în ultimul rând structura lucrării. Abordarea tezei de față este una realist neoclasică, promovat de mari teoreticieni ai relațiilor internaționale precum Fareed Zakaria, Gideon Rose, Christopher Layne, care accentuează corelarea dintre factorii sistemici și cei naționali. Potrivit realismului neoclasic, Marii Coloși de pe scena internațională își modelează marile strategii și politicile de securitate ca răspuns exclusiv la imperativele strategice ale structurii sistemului internațional aflat în continuă schimbare. Implicarea Marilor Puteri este de natură Waltziană și constă în respectarea imperativelor structurale cu scopul de a amâna declinul relativ de putere și a evita consecințele negative. Realismul neoclasic este de natură conservatoare, fiind una dintre teoriile pe care se bazează școala declinistă, împletindu-se perfect cu teoria tranziției de putere sau a tranziției hegemonice, teoria supraextinderii imperiale și teoria ascensiunii restului marilor puteri sistemice.

Faptul că lucrarea are în componența sa un subcapitol dedicat limitelor studiului teoretic și empiric, precum și aspectelor care, deși relevante sau conexe analizei, nu fac obiectul acestei cercetări aduce un plus de obiectivitate tezei de față și scoate în evidență profesionalismul și seriozitatea autoarei

În primul capitol al lucrării *Sub povara a 90.000 de tone de diplomație?* Simona R. Soare analizează cele patru categorii de argumente ale școlii decliniste a politicii externe americane. Școala declinistă susține că Statele Unite se află într-un declin relativ de putere care are la bază patru mari piloni: declinul de putere al SUA ca urmare a legilor imuabile ale sistemului internațional, declinul de putere al Statelor Unite ca urmare a supraextinderii imperiale determinate de limitele puterii americane și de deciziile strategice greșite privind marea strategie americană, declinul relativ de putere al SUA ca urmare a ascensiunii restului marilor puteri și nu în ultimul rând, declinul relativ de putere al SUA ca urmare a declinului sprijinului intern american pentru intervenționismul internațional și strategia hegemonică.

Capitolul al doilea aduce în dezbatere cele cinci cicluri ale declinismului american exact cum au fost percepute, dezbătute și teoretizate în literatura de specialitate. În capitol mai apar și principalele perioade în care temerile declinului relativ de putere au fost în centrul dezbaterii privind marea strategie americană printre care enumerăm: sfârșitul anilor '50, după ce Uniunea Sovietică lansează Sputnik, anii '60 ca urmare a temerilor privind diferența dintre rachetele balistice deținute de SUA și Uniunea Sovietică și a apropierei geografice a amenințării sovietice în emisfera vestică, în anii '70 în urma crizelor petrolului și a pierderii Războiului din Vietnam; al patrulea moment important al declinismului îl putem încadra în anii '80 când SUA se teme de avântul economic al Japoniei și posibilitatea acesteia de a-i pune la îndoială supremația economică la nivel mondial. Pe lângă cele patru cicluri decliniste, în capitolul doi ne este prezentat al cincilea ciclu declinist american ca parte a unei perioade mai lungi de timp, de actualitate și ca o fantasmă continuă prezentă în mințile și conștiințele cercetătorilor și oamenilor politici americani.

Capitolele trei și patru oferă cercetătorului o analiză a dovezilor empirice plecând de la trei aspecte centrale ale puterii naționale americane. Școala declinistă susține că puterea americană a intrat într-un ciclu descendent care are ca punct central puterea economică și puterea militară. Recesiunea economică prin care au trecut Statele Unite în ultimii cinci ani a afectat fără îndoială puterea națională americană, însă nu sunt dovezi empirice care să susțină argumentul decliniștilor cu privire la faptul că arhitectura de securitate internațională a Americii este principalul element care a influențat deficitul bugetar de 1 000 de miliarde de dolari anual și a făcut ca datoria publică americană să treacă de 70% din PIB-ul

acesteia. La o analiză mai atentă putem vedea că deficitul bugetar reprezentat strict de bugetul de apărare în bugetul federal american până în 2009 nu depășea 450 milioane de dolari, sub 10% din totalul deficitului federal american și cu siguranță mult mai puțin decât cele 3 500 miliarde de dolari, reprezentând deficitul federal din timpul administrației Bush, determinat de reducerea taxelor și impozitelor fiscale. Capitolul punctează pe lângă impactul unilateralismului administrației Bush asupra declinului relativ de putere și discutarea efectelor Budget Control Act (2011). Pe lângă cele enunțate mai sus, mai există și alte surse de deficit aproape la fel de responsabile pentru declinul economiei americane din ultimul deceniu.

Capitolul cinci analizează impactul declinului de putere al SUA și adoptarea unei strategii de retragere a Washingtonului din sistemul internațional, raportată la condițiile sistemice din Europa, element principal de interes strategic pentru America. Cu privire la Europa, analiza are în vedere efectele retragerii strategice parțiale ale SUA din NATO. Datele empirice sugerează faptul că America a scăzut contribuția financiară la securitatea europeană în ultimii 60 de ani, dar a crescut ca procent al capacităților. Războiul din Irak reprezintă singura dovadă empirică solidă a școlii decliniste, dar ea nu susține argumentul acesteia, ci mai degrabă pune în discuție acțiunile unilaterale sugerate de aceasta în sistemul internațional în comparație cu menținerea parteneriatului cu aliații europeni și redistribuirea poverii pentru asigurarea mutuală a securității. În momentul de față, deși partenerii europeni nu sunt cei mai buni parteneri militari, aceștia sunt partenerii strategici ideali ai Americii.

Concluziile lucrării vin sub forma unei prezentări sistemice, vizând deopotrivă aspectele teoretice, de avansare a cunoșterii actuale în domeniu, dar și cele practice, referitoare la posibile scenarii de viitor pentru strategia americană pe scena internațională în următorii zece ani. Concluziile îndeamnă, în primul rând, la reconsiderarea definirii declinului relativ de putere, dar mai ales la reconsiderarea serioasă a operaționalizării și măsurii acestuia atât din perspectivă cantitativă, cât și a implicațiilor declinului relativ de putere asupra mării strategii a Statelor Unite.